

central European registers. The formal publicity in Austrian law family is subject to the principle of unlimited publicity. The latest Hungarian law has a restrictive attitude concerning the question the formal publicity of land registry as a whole, and requires explanation of justified interest to open the deeds-register. This model based upon a justified equalization between the interests of third persons and the protection of right to self-determination about information of entitled persons of civil law.

The effect of ranking-order protects the interests of in different time registered persons from other registered persons. The ranking of taking into effects of different rights is determined by time of the application for Entry. The effects of ranking are fundamental from the point of view

of transfer of rights. The transfer of real rights is retroacting to the date of application. The German law is diverging from this regulation where the transfer of rights is connected to the time of decision about Entry.

The organisatory linkage between the land register and the land survey having passed over to computer-aided system is no more desirable for technical reasons. The question of scope of authority, wither administrative bodies or judges are the perfect authorities to run the land register is not particular important question in the light of security and of protection of real rights, because it has no significant effect on the legality of registration. The registration of titles is considered as mainly administrative activity.

Beszélgetés dr. Vincze Vilmossal

Gregorich Zsuzsa

Ládai András

Paizs Zoltán

Lapunk olvasói ismerik azokat a riportokat, amelyeket a műgyetemnek a geodézia története iránt érdeklődő földmérő-hallgatói szakmánk nagy öregeivel időről-időre készítenek, s amelyeknek szerkesztett változatai a Geodézia és Kartográfia Szerkesztőbizottságának jóvoltából az újságban időnként megjelennek. Ebben a sorozatban adjuk most közre azt a beszélgetést, amelyet Gregorich Zsuzsa és Ládai András készített Vincze Vilmosssal még 2002 novemberében. Az élő szöveget a magnetofon-felvételről papírra Paizs Zoltán ültette át, és a szükséges átszerkesztéseket is ő végezte el.

A riport közreadását éppen most a szomorú időszerség indokolja. Mi ezzel emlékezünk meg Vincze Vilmosról, a Geodézia Tanszék egykori oktatójáról.

És még ideiktatunk két mondatot a magnószalagról.

Kérdéseik kifogytával a riporterek megköszönték a beszélgetést, mire Vili bácsi ezt mondta: „Hát az jó, hogy itt beszélgették engem, mert fel tudtam én is magamban kavarni olyan dolgokat, amiket már húsz évvel ezelőtt elfelejtettem. Te-

kinttel arra, hogy mindössze kilencvenkét éves vagyok, ez nem is kevés!”

N.F.

■ Kérjük, meséljen a gyermekkoráról és a családjáról, amelyben felnőtt?

Hát az elég érdekes történet. Mi nagyon belekeveredtünk egy történelmi korszakba. 1910-ben születtem, ami azt jelenti, hogy az 1914-es háború kezdetekor már négy éves voltam. Akkor a család Bihar megyében lakott, Kisszedresen. Bihar megyének csaknem a délkeleti szélén van Kisszedres, Nagyváradtól még keletre. A háború vége felé, 1919-ben valamilyen csapattest állomásozott a falunk közelében, amikor is egyszer csak jött ez a csapat, élén egy ezredessel, aki átment a falun, és „Aki magyar, meneküljön!” jelszóval elvonult a seregével. Volt, aki maradt; volt, aki ment. Mi előbb Belényesre, majd Nagyváradra menekültünk, és onnan pedig Békés megyébe kerültünk, ahol rokonaink éltek. Vagonokba rakodtunk be, és úgy mentünk először Belényesre, majd azt a bizonyos '19-es hűsvétot Nagyváradon töltöttük. Én akkor már második vagy harma-

dik elemibe jártam. Máig élő emlékem erről a menekülésről, hogy volt otthon egy macskánk, és ez a macska az úton hűtlen lett hozzánk. Mi védtük, vigyáztunk rá nagyon, de mégis mikor először megálltunk, akkor a macska eltűnt. Az első állomáson megszökött tőlünk, és visszament a helyére; nem volt hajlandó elhagyni a hazáját. Nekünk muszáj volt. Szóval ebből megtanultam azt, hogy a macska az nem emberbarát, hanem helybarát. Ez egy olyan benyomás, amit nem felejt el könnyen az ember. Elég az hozzá, hogy aztán vagonba rakodva Nagyváradról Békésbe jöttünk. Mezőberényben volt rokonságunk, hát mi ott telepedtünk le. Így kezdődött nálunk a világtörténelem. Kisszedresen természetesen átvették a helyi lakosok helyét a románok.

■ A háború befejezése után mi történt Önnel? Hol folytatta ezután az iskolát, hol tanult tovább?

Tanulmányaimat Mezőberényben és Békéscsabán folytattam, majd Budapestre költöztünk. Mikor elérkeztem a középiskolás korig, akkor már Budapesten voltunk, és a középiskolát reál-gimnáziumban kezdtem, mégpedig a nyolcadik kerületben, a Horánszky utcában. Vörösmarty főreálnak hívták akkor, és most is Vörösmarty gimnázium a neve. Ott, a Horánszky utcai Vörösmarty főreálban érettségiztem. Akkoriban a gimnázium volt az általánosan elismert iskola-típus, és a reáliskola újdonság volt. A reálban, mint ahogyan a nevében is benne van, bizonyos változtatásokat vittek véghez az akkor többnyire humán ismereteket közvetítő gimnáziumokhoz képest. A katonaságnak volt már ilyen iskolája, ahol szintén a reáltárgyak domináltak, de a polgári életben csak akkoriban alakult ez ki.

Elég jól rajzoltam, és miután leérettségiztem, akkor először nem akartam én más lenni, csak festőművész. Ez úgy kezdődött, hogy bemutat-tak különböző művészeknek. Elmentem néhány helyre, megmutattam a munkáimat, és mindenütt mindig csak azt mondták, hogy jó, majd jöjjenek jövőre. Az ember nem panaszkodhatott, csak akkor, ha legalább öt évig nem tudott elhelyezkedni.

Akkor Trianonon már túl voltunk, és ugye a békeszerződés értelmében először semmilyen haderőt nem tarthattunk, de érdekes módon egy idő után megengedték az önkéntes katonaságot. A baráti körből mondták, hogy „Te, menjél el katonának!” Azért volt jó egy évre katonának állni, mert aki utána az egyetemre került, az tandíjkezdvezményben is részesült. Tehát a barátaim javasolták, hogy menjek el: „Az Üllői út és a kör-

út sarkán van a Mária Terézia laktanya, ott most vesznek fel embereket, lehet beállni katonának.” Amikor be akartam menni a laktanyába jelentkezni, hát az nagyon tele volt a sok jelentkezővel. Akkor az ügyeletes tiszt, egy kedves fiatalember azt mondta: „Te ne menjél ide, hát nézd meg, tele van az udvar, itt annyian vannak, téged nem is vesznek fel.” És megsúgta nekem, hogy Angyalföldön valahol van egy olyan laktanya, ahol vállpaszományosokat vesznek fel. Az érettségizettek ugyanis a hadseregben eredetileg karpaszományt viseltek, de én ott már nem karpaszományos, hanem vállpaszományos lettem. A trianoni szerződés értelmében ugyanis katonaságot most sem lehetett akármennyit tartani, de akkor kitalálták, hogy mi nem karpaszományosok, hanem vállpaszományosok vagyunk. Ez rendőri alakulatnak volt minősítve, rendőri fejlesztést pedig megengedett a trianoni szerződés. Elég az hozzá, hogy: „Ne gyere ide, itt tömve van az udvar!”, és valahol Angyalföldön egy szünetelő laktanyában – mert a háború alatt működött csak ugye, és most békében voltunk – gyűjtöttek be bennünket. Ott jelentkeztem tehát vállpaszományosnak.

Az egy év önkéntes szolgálat után kiderült, hogy a jelentkezők kétharmad része olyan volt, aki nem is akart igazán katona lenni, csak lógni akart nagyjából egy évig. És ez azt is jelentette, hogy én is minden további nélkül az egyetemre mehettem. 1929-ben vagy 30-ban; azt hiszem ilyen tájban kerülhettem az egyetemre azzal, hogy nem karpaszományosnak jelentkeztem. Végül be tudtam sorolni az egyetemre.

A magyar királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mérnöki Karán tanultam. Három kar volt: általános mérnöki, gépészmérnöki és vegyészmérnöki; azt hiszem akkor ez a három futott. Én általános mérnök lettem. Úgy emlékszem, akkor ott kilenc félév volt a tanulmányi idő. *Oltay* tanszéke, a Geodézia tanszék a félemeleten volt; most is úgy hívják azt a sarkot. Kőbányán laktunk, és onnan jártam be a Műegyetemre kilenc féléven át. 1935-ben végeztem el az egyetemet.

■ Ezután hol helyezkedett el a Tanár úr?

Először Balassagyarmatra kerültem az Állam-építészeti Hivatalhoz. A fizetések bizony nevet-ségesek voltak. Olyan fizetéseket kaptunk, hogy abból csak igen nehezen lehetett megélni. Azután nagy protekcióval a fővároshoz kerültem; a Budapestten akkoriban folyó részletes felmérésnél birtokelhatárolást végeztem. Itt épp a budai oldalon kellett a birtokelhatárolást végezni, a köveket

lerakni. Ez még mindig olyan se ingyen, se pénzért ment. Itt nem voltak komoly fizetések. Az a lényeg, hogy hogyan lehet megélni, mert a többi az csak mese. Meg kell élni, úgy kezdődik a dolog. A fiam is mérnök, meg az unokám is mérnök, és biztos, hogy ma sokkal jobb világuk van, nem is lehet összehasonlítani, hogy mennyivel jobb, mint mikor mi kezdtük ezt a szakmát. Maguk, mint fiatal emberek ezt valószínűleg másképp látják, de nyugodtan mondom, kopogják le, hogy sokkal jobb dolguk van, mint amin át kellett sétálni abban az időben.

Budapest akkoriban folyó felmérésénél először csak beosztott mérnökként vettem részt, majd néhány évvel később, akkor már a Fővárosi Tervező Irodánál szakosztályvezetői minőségben. De ott csak rövid ideig voltam, mintegy két évig, mivel – ha jól emlékszem ’50-ben – az Országos Földmérési Intézethez kerültem, és miután ott megalakult a Városmérési Iroda, annak lettem a vezetője.

Közben persze tanítottam is. Elég izgalmas korszak volt a számomra az ’56-os forradalom is. Úgy kezdődött, hogy az egyetemen délután volt egy előadásom, és amikor annak vége volt, akkor a hallgatók azzal búcsúztak, hogy most ők mennek a Szabadság térre vagy a Múzeumhoz, vagy valamelyik minisztérium elé. Még mondtam nekik: „Vigyázzanak, mert ott aztán löhetnek is!” „Nem baj, nem baj!” És mentek.

■ Hol tanított Tanár úr?

A 40-es években kezdtem a tanítást, akkor még csak mint külső előadó; itt az egyetemen, és aztán jóval később Székesfehérváron is tanítottam, amikor megindult az ottani földmérő-képzés. Én voltam az igazgatóhelyettese annak az intézménynek, kezdettől fogva vagy tizenkét évig, és én voltam tulajdonképpen a szakvezetője az egész iskolának.

Az úgy kezdődött, kérem szépen, hogy én akkor Budapesten az ÁFTH kötelékében a geodézia oktatásának szakfelügyelője voltam az ország összes útépitési, vízépitési stb. szakközépiskoláiban, és történetesen meghívtak Székesfehérvárra érettségi biztosnak a Jáky József Út- és Vasútépitő Technikumba. Úgy kezdődött az egész iskola-alapítás, hogy *Deák János*, az akkori igazgató, mikor vége volt az érettséginek, bejelentette, hogy jövőre nem indul két párhuzamos osztály, hanem csak egy osztály lesz. Ez az év be van fejezve, többet párhuzamosan két osztály nem fog indulni. Erre azt mondtam neki, egyezzünk meg abban, hogy ezt a szabad pályát, a másik osztály indításának a lehetőségét átengedi a földmérésnek. Az igazgató örült

az ötletnek, hogy így azután sem lenne kevesebb tanulója. És akkor mentem Pestre rögtön a geodéziai főhatósághoz. A lényeg az, hogy azonnal meg tudtuk indítani az első évfolyamot. Úgy indult ez az iskola, hogy meghirdettük: érettségizett fiatal emberek tanulhatnak geodéziát; két év után vizsgát tesznek topográfiából, fotogrammetriából és geodéziából, és akkor ők földmérő technikusok lesznek. Tehát beindult a nappali és a levelező tagozat. Tán tizenkettő, vagy tizenöt főből állt csak az első évfolyam, és az is olyan összeverbuvált társaság volt. A levelezőre – mikor megindult – viszont már az első évben 120-an jelentkeztek. Benne volt az összes megyei földhivatali vezető, meg az olyan szakemberek, akik 20–30 éve dolgoztak ott; a szakmát mint érettségizettek elsajátították, de nem volt róla papírjuk. Ez az iskola két évig működött így, és utána, 1962-től Felsőfokú Földmérési Technikum lett.

Én magam is attól kezdve tanítottam a fehérvári iskolában, mikor sikerült elindítani, vagyis 1959-től. Ugye először is én csak igazgatóhelyettes lehettem, mert 1956 után kiléptem a pártból. Az igazgató *Deák János* maradt, egy középiskolai tanár és jámbor párttag, én voltam az igazgatóhelyettes, a megtürt legény, „Jó, a pártból kilépett, elfelejtjük neki, csak jöjjön dolgozni.” Az elején még nagyon vegyes volt a tanári kar, mert voltak külső előadók is. Aki tanította előzőleg az iskolában mondjuk a matematikát, az nálunk is tanított párhuzamosan, csak a tematika változott meg az idő szűkössége miatt. A matematika, ábrázoló mértan, topográfia és geodézia között szoros kapcsolat van, épp ezért például a geodéziai számításokat teljes egészében – az irányászóg- és távolságszámítást, a poláris koordinátaszámítást stb. – a matematika keretében tanulták.

■ Tanár úr ipari geodéziával, bányaméréssel is foglalkozott. Mondana valamit ezeknek a szakterületeknek a sajátosságairól?

Az ipari geodéziának csak az elnevezése volt újdonság. Az útépités, a vasútépités, a metróépítés, a szerkezetek építése, a vízellátás és a csatornázás, az árvízmentesítés meg a többi szakterület mindig is igényelte a geodéziát; szóval a geodéziának egy nagy része mindig is ipari geodézia volt; már akkor is, amikor még nem annak hívták. Az, hogy a geodéziának ezt a részét úgy is nevezzük, az már egy fejlődési fok volt, de az ipari geodézia tulajdonképpen működött korábban is. Szóval az ipari geodéziát tulajdonképpen mindig műveltük, akár hívtuk annak, akár nem. Az ipari geodézia tulajdonképpen csak leválasztása annak, ami

egyébként is ipari geodézia volt mindig. Így lett belőle önálló tantárgy is ipari geodézia néven.

Az ipari geodézia ilyen értelemben együtt élt magával az iparral. *Hazay* volt az ipari geodéziának az egyik első olyan pártfogója, aki elfogadta ezt az elnevezést, és egyáltalán, hogy ilyen szoros kapcsolatba hozzuk az ipart a geodéziával, ez nagyjából az ő ötlete volt. Azt a szót, hogy „ipari geodézia” nem is szerettem mindenkinek kimondani, és *Hazay* volt az, aki először ezt megtette. Az ő rektorsága alatt született meg maga a tantárgy is ezen a néven, és én voltam az első előadója.

Az ipari geodézia kezdetei a bányamérésben is megtalálhatók. Annak a tudománynak az a becsületes neve, de beleillik az ipari geodéziába is, hiszen valójában az is egy iparnak a geodéziája, jelesül a bányászatnak.

■ **Hogyan került Tanár úr kapcsolatba a metróépítéssel?**

Oltay professzor úr nagyon kedvelt engem. *Széchy Károly* kapott megbízást a földalatti vasút építésének megszervezésére. A *Széchy* professzor pedig elment az *Oltay*-hoz, hogy kit javasolna geodétaként ehhez az építéshez, és *Oltay* engem tanácsolt. A felszíni méréseknél használt engem *Széchy*; a földalatti vasút felszíni geodéziai munkáinak irányítására. Ez volt az egyik témám, a másik pedig a háromszögelési hálózatok kialakítása, fejlesztése volt, ami azután a kandidátusi disszertációm tárgyát is szolgáltatta.

■ **A diákok milyenek voltak akkoriban; mennyire lehetett nevelni az ifjúságot?**

Hát ennél könnyebbet is kérdezhetnének, nem mondom. Hát nézze, az az embertől is függ. Ha az illető nem rezonál arra, amire én akarom nevelni, akkor abból nem lesz semmi. Szóval az, hogy nevelhető, vagy nem nevelhető, erre én nem tudnék válaszolni. Valamelyiket lehet nevelni, valamelyiket nem. És egyáltalában szükséges-e nevelni, az is kérdés...

Én nagyon jól emlékszem arra, hogy a középiskolában melyik tanár nevelt engem a jóra, és melyik tanár ért el esetleg éppen ellenkező hatást. Úgy kezdődik a dolog, hogy volt, aki nevelt engem, és volt, aki nevelni akart, de nem is értett a neveléshez. Ahhoz is bizonyos érzékek kellenek.

Hát várjunk csak, visszagondolok az én tanáraimra. A legkülönbözőbbek voltak. Például *Oltay* egészen másként nevelt, mint a matematika tanár vagy a fizika tanár. Ők mind egyéniségek voltak. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a tanárok mind másképp nevelnek. Az egyetemen is ahány tanár annyiféle volt. Van, aki nem is nevel;

van, aki nevel is. Azt mindenki magáról tudja, hogy a nevelés nem csak a tanáron múlik, hanem azon is, hogy én hogyan rezonálok arra. A fizika prof – azt hiszem *Pogány*-nak hívták azt a tanárt – az olyan volt, az olyan lezseren csinálta a dolgot, hogy beültette a kocsijába az embereket, akik vizsgázni akartak, és ott kérdezgette őket. Mentek egy darabig, és ha a hallgató nem tudott valamit, akkor kiszállította az autójából. Elégtelet nem írt be, hanem „Szálljon ki!” Szóval ilyen is volt, ez is egy nevelési mód. A geológia tanár az olyan volt, hogy vasárnap délelőtt fogadott bennünket, és mivel az egyetemhez közel van a Gellért-hegy, ott fenn a tisztáson, szemben a híddal, a hegytetőn valahol, ott oktató bennünket kőzettanra meg növénytanra. Nem volt kötelező odamenni, de ahogy volt időm, mégis mindig elmentem. Szóval ilyen tanár is van, meg olyan is van.

Volt olyan, hogy beírta nekem a kitűnőt fizikából *Pogány* szép nagy betűkkel, és az nagyon jó hatással volt a többi tanárra is. Amikor az indexet kinyitotta az a tanár, aki vizsgáztatott, és meglátta az én kitűnőmet, az már majdnem biztos volt, hogy jót kaptam legalább, mert olyan ritkán adott kitűnőt *Pogány* tanár úr fizikából.

Még a doktori vizsgámba is beleszólt; anynyiból, hogy akkor megint két vizsgán kellett átesni: az egyik volt a matematika, a másik pedig a fizika; és így *Pogánnyal* akkor még egyszer találkoztam.

Jó iskola volt az egyetem; jobbnál jobb tanáraink voltak, tudós emberek és persze nagy egyéniségek. Nekem nincs egyetlenegy tanáromról se kellemetlen emlékem.

■ **A Fasching Antal emlékérmét 1980-ban kapta meg. Mondana erről néhány szót?**

A Fasching Antal emlékérmét a munkásság elismeréseként adják, nem valami konkrét eredményért. A korom is belejátszott tehát abba, hogy pont én következtem. Kifejezetten geodéziai tevékenység elismerésére osztják tehát, és amit én addig csináltam, az úgy látszik elég volt hozzá.

■ **Szeretnénk végül arról megkérdezni, hogyan képzeled el a földmérés jövőjét?**

A geodéziának bizonyosan hihetetlen távlatai vannak. Fantasztikus, hogy mostanában mennyit fejlődik minden. Itt van például az is, hogy megy az utcán valaki, és beszél magában. Mondom, ez meg van örülve. Nem, azt mondják, telefonál. Fantasztikus, hogy valaki sétál az utcán, és akárhol van is, beszélhet. Bárhonnán, bárhova, bármikor beszélhet. Akkora technikai fejlődésen kellett átmennie sok

mindennek, amit nem is tud az ember megérteni. Én állandóan csodálkozom, hogy nincs a készüléknek semmi kapcsolata; se drót, se más, sehol semmi; és én beszélhetek vele. A háborúknak ilyen melléktermékeik vannak. Mert ehhez is egy háború kellett: az azért nem mindegy, hogy egy alakulatnak van-e kapcsolata a parancsnokságával, vagy pedig nincs.

Az a helyzet, hogy ezeket az eszközöket és a geodézia eszközeit szintén biztosan lehet békében is továbbfejleszteni, attól függően, hogy milyen célokat tűzünk ki magunknak.

A fotogrammetria kifejlődése óriási nagy ugrás volt abban a korszakban, amelyben felnöttem. Azt hiszem, amennyit ebből a tudományból a haditechnika ki tudott használni, azt már ki is használta, de a fényképezés jobb kihasználására a polgári életben még látok lehetőségeket.

Az optika fejlesztésével még sok mindent el lehetne érni. Más eszközfejlesztéseket is el tudok képzelni. A térképezés is fejlődhet még. A szintezőműszereken is lehetne tökéletesíteni. Viszont, hogy most a valamikor nemzetközi hírű Magyar Optikai Művek egy kis piciny műhellyé zsugorodott, és igazából már műszereket sem gyártanak ott, az egy kicsit elkeserít.

Interview with dr. Vilmos Vincze

*Gregorich, Zs. – Ládai, A. – Paizs, Z.
Summary*

Probably the readers are familiar with interview which have been made by the history-interested students of our University (BUTE) with highly honoured surveyors and geodesists, and have been published time after time in *Geodesy and Cartography* in courtesy of the editorial board of the journal. In this series an interview was published with *Vilmos Vincze*, dated from November 2002. It was made by *Ms. Zsuzsa Gregorich* and *Mr. András Ládai*. The text was typed and edited by *Mr. Zoltán Paizs* using the original tape-recordings.

The actuality of publishing the interview is a sad occasion. We pay tribute to the memory of *Vilmos Vincze*, a former professor of the Department of Geodesy and Surveying.

We want to quote two sentences from recording.

At the end of the talk, when the interviewers thanked for the conversation *Vilmos Vincze* said: 'It was nice to talk to you, since it could make me remember things that have been forgotten for 20 years. Especially I am 92, which is really something!'

gpsnet.hu
GNSS Szolgáltató Központ

Valós idejű helymeghatározás

- DGPS korrekciók (országosan)
- RTK korrekciók (9 állomásról)

Utólagos feldolgozáshoz

- 24 órás RINEX fájlok
- 1 órás RINEX fájlok

FÖMI KOZMIKUS GEODÉZIAI OBSZERVÁTORIUM
Tel.: 27/374-980
Fax: 27/374-982